

KINNITATUD
sotsiaalministri09.2020
käskkirjaga nr

Abivahendite kasutamise võimaldamine

Abikõlblikkuse periood

01.05.2020–31.12.2022

Rakendusasutus

Sotsiaalministeerium

Rakendusüksus

Riigi Tugiteenuste Keskus

Toetuse saaja

Sotsiaalkindlustusamet

SISUKORD

MÕISTED	3
1. TAT KIRJELDUS	4
1.1. SEOS RAKENDUSKAVAGA	4
1.1.1. PRIORITEETNE SUUND.....	4
1.1.2. PRIORITEETSE SUUNA ALAEESMÄRK	4
1.1.3. MEETME NIMETUS.....	4
1.1.4. MEETME EESMÄRK.....	4
1.2. TOETUSE ANDMISE TINGIMUSED	4
1.2.1. TAT EESMÄRK.....	4
1.2.2. TAT TULEMUS	4
1.2.3. TAT VAJALIKKUSE PÕHJENDUS	4
2. TEGEVUSTE KIRJELDUSED TULEMUSTE SAAVUTAMISEKS	5
2.1. ABIVAHENDITE KASUTAMISE VÕIMALDAMINE	5
2.2. KESKKONNA KOHANDAMISE JA ABIVAHENDIALANE NÕUSTAMISTEENUS	6
2.3. KUULMISABIVAHENDI SOBITAJA KOOLITUS	6
2.4. ABIVAHENDITE KOMPENSEERIMISE JA MEDITSIIINISEADMETE HÜVITAMISE SÜSTEEMI INTEGREERIMINE	7
3. NÄITAJAD	8
4. TAT MÕJU LÄBIVATELE TEEMADELE	9
5. SEOS PRIORITEETSE SUUNA TEISTE MEETMETE, TAT-DE JA AVATUD TAOTLUSVOORUDEGA	10
6. SEOS VALDKONDLIKE ARENGUKAVADEGA	11
7. TAT RAKENDAMINE	11
7.1. TOETUSE SAAJA KOHUSTUSED.....	11
7.2. KULUDE ABIKÕLBLIKKUS.....	12
7.3. TOETUSE MAKSMINE	12
7.4. TAT MUUTMINE	13
7.5. TOETUSE KASUTAMISEGA SEOTUD TEABE JA SEIREARUANNETE ESITAMINE	14
7.6. FINANSKORREKTSIOONID	15
7.7. PARTNERI KOHUSTUSED	15
7.8. RIIGABI	15
8. RISKIDE HINDAMINE	15
LISAD	16

Mõisted

Erivajadusega inimene – inimene, kellel on füüsiline, psüühiline või sotsiaalne kõrvalekalle ning kelle iseseisva toimetuleku võime ei ole piisav, sealhulgas puude või puude riskiga inimene.

Abivahend – tooted või vahendid, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust, sealhulgas tegevus- ja töövõimet.

Vähenenud töövõimega isik on isik,

- kellel on tuvastatud osaline töövõime või töövõime puudumine töövõimetoetuse seaduse alusel; või
- kes on tunnistatud püsivalt töövõimetuks riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, sealhulgas isik, kelle riiklike elatusrahade seaduse alusel määratud invaliidusgrupp on loetud vastavaks püsivale töövõimetusele; või
- kellel on määratud puue puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse alusel.

Toetuse andmise tingimused (edaspidi TAT) on koostatud perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *struktuuritoetuse seaduse*) § 16 lõike 1 alusel.

1. TAT kirjeldus

1.1. Seos rakenduskavaga

1.1.1. Prioriteetne suund

Tööturule juurdepääsu parandamine ja tööturult väljalangemise ennetamine

1.1.2. Prioriteetse suuna alaeesmärk

Vähenenud töövõimega inimeste osalemine tööturul ja tööhõives on suurenenud ja tööealise elanikkonna töövõime vähenemine on pidurdunud.

Rakenduskava tulemusindikaatorid	<ul style="list-style-type: none">• Töötavad vähenenud töövõimega inimesed, kes on säilitanud oma töökoha 12 kuu möödumisel alates töövõimereformi vahendusel teenuste saamist• Mittetöötavad vähenenud töövõimega inimesed, kes on liikunud hõivesse 12 kuu möödumisel alates töövõimereformi vahendusel teenuste saamist
---	---

1.1.3. Meetme nimetus

TAT panustab meetme 3.1 „Töövõime toetamise skeemi loomine ja juurutamine“ tegevusse 3.1.1 „Töövõime toetamise reformi sihtrühmale tööturuteenuste ja neid toetavate teenuste arendamine, juurutamine ja osutamine, et säilitada töökohta või leida uut tööd“.

1.1.4. Meetme eesmärk

Tööealiste töövõime säilitamine ja parandamine, sealhulgas tööandja toetamine töötingimuste edendamisel, vähenenud töövõimega inimeste tööturul osalemise suurendamine ja varase pensionile jäämise ärahoidmine. Töövõime toetamise skeemi jätkusuutlikkuse tagamine.

1.2. Toetuse andmise tingimused

1.2.1. TAT eesmärk

Tööealiste erivajadustega ning vähenenud töövõimega inimeste tööturul osalemise võimaluste suurendamine.

1.2.2. TAT tulemus

Tagatud on vajalike abivahendite kättesaadavus vähenenud töövõimega mittetöötavatele ja juba töötavatele tööealistele inimestele.

1.2.3. TAT vajalikkuse põhjendus

Vähenenud töövõimega inimeste töötamise võimaluste suurendamiseks on vaja pakkuda toetavaid teenuseid. Kõrvalejäämine tööturult piirab võimalust elada terviklikku elu. Lisaks erivajadustega inimeste kaitstud töötamise keskuste kasutamisele on oluline toetada

erivajadustega inimeste ühiskonda integreerimist avatud tööturul töötamise soodustamise kaudu.

Seoses töövõimereformiga on loodud terviklik töövõime hindamise ja toetamise süsteem, mis suurendab vähenenud töövõimega inimeste töötamise võimalusi ning pakub rohkem teenuseid. Paljud seni tööturult eemal olnud inimesed suunatakse kasutama aktiivseid tööturumeetmeid, mis mõjutab nende igapäevast elukorraldust ning suurendab tegutsemise osakaalu. See omakorda on seadnud nõuded toetavatele teenustele, mis aitavad tööturule naasta. Üheks selliseks teenuseks on abivahendite kasutamise võimaldamine, mis peaks looma tingimused teenuste kasutamise alustamiseks ja maksimaalse tulemuse tagamiseks. Inimesed, kellel on olnud iga päev kasutatavatele abivahenditele väiksemad nõuded või kes on saanud hakkama ilma abivahenditeta (kompenseerides abivahendeid vajavaid olukordi näiteks kõrvalabi kasutamisega), vajavad oma igapäevase iseseisva toimetuleku parandamiseks funktsionaalsuselt nõudlikumaid või eri tegevuste toetamiseks vajalikke abivahendeid.

1.2.4. TAT eelarve

		Summa	Osakaal
1	ESFi toetus	6 284 889,24	84%
2	Riiklik kaasfinantseering	1 197 121,76	16%
3	Omafinantseering	0	0
4	Programmi eelarve kokku	7 482 011	100%

2. Tegevuste kirjeldused tulemuste saavutamiseks

2.1. Abivahendite kasutamise võimaldamine

Tegevus toetab tööealiste vähenenud töövõimega isikute võimalust vastata töövõime toetamise reformiga seatavatele aktiivsuse nõuetele. Abivahenditeenus on Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) pakutav teenus, mille puhul antakse õigustatud isikutele abivahendite hankimisel riigipoolset toetust.

Abivahendite kasutamine võimaldab kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi töökoha saamisel, töötamisel ja igapäevaeluga toimetulemisel. Tegevuse käigus kompenseeritakse teenust osutavale ettevõttele abivahendi müügi või üürimise korral toote maksumuse osa lähtuvalt sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määrusest nr 74 „Abivahendite loetelu, abivahendite eest tasu maksmise kohustuse riigi poolt ülevõtmise otsustamise ja erandite tegemise tingimused ja kord ning abivahendi kaardi andmed“. Abivahendi müüja või üürija tagab abivahendi sobitamise ja kohandamise ning esmase kasutamise ja hooldamise õpetamise.

2.1.1. Sihtrühm

Tööealsed vähenenud töövõimega isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kes vajavad abivahendeid üldise võimekuse parandamiseks ja toimetuleku toetamiseks, et säilitada ja suurendada võimekust tööturul osalemiseks.

2.1.2. Tegevuse üldajaraam

01.05.2020–31.12.2022

2.1.3. Tegevuse elluviija

Sotsiaalkindlustusamet

2.2. Keskkonna kohandamise ja abivahendialane nõustamisteenus

Teenuse raames nõustavad SKA spetsialistid elu- ja töökeskkonna kohandamisel tööelisi erivajadusega isikuid (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), nende pereliikmeid, kohaliku omavalitsuse ja töötukassa töötajaid, kes on inimesele toeks igapäeva- ja tööeluga toimetulekul.

Abivahendialase nõustamise käigus suurendatakse sihtrühma teadlikkust abivahenditest, mille tulemusel on võimalik abivahendi vajadust paremini hinnata, ja leitakse tööelisele inimesele parim sobiv abivahend (kui abivahendi vajadus on põhjendatud), mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegevus- ja töövõimet. Sobiva abivahendi kasutamine võimaldab kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi töökoha saamisel, töötamisel ja igapäevaeluga toimetulemisel. Abivahendialase nõustamise raames kaasatakse keerulisemate juhtumite ja vajaduse korral ka oma ala eksperte, et saada hinnang abivahendi vajaduse ja sobivuse kohta ning selgitatakse välja enamlevinud probleemid ja piirangud teenuse osutamisel. 2020.–2021. aastal planeeritakse võimaldada abivahendite ostmist ja üürimist hinnanguliselt 20 inimesele. SKA nõustab ja koolitab abivahendeid müüvaid ettevõtteid müüdavate abivahendite andmete sisestamisel meditsiiniseadmete ja abivahendite andmekogusse (MSA). Abivahendialase teavitus-, arendus- ja nõustamistegevuse raames toetatakse uue abivahendisüsteemi rakendumist.

Vastavalt vajadusele toimuvad infopäevad ja koolitused abivahendeid väljastavate ettevõtete klienditeenindajatele ning abivahendite hindamis- ja nõustamisteenust pakkuvatele abivahendispetsialistidele.

2.2.1. Sihtrühm

Tööelised erivajadusega ja vähenenud töövõimega isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), nende pereliikmed, kohaliku omavalitsuse ja töötukassa töötajad ning abivahendeid väljastavate ettevõtete klienditeenindajad.

2.2.2. Tegevuse üldajaraam

01.05.2020–31.12.2022

2.2.3. Tegevuse elluviija

Sotsiaalkindlustusamet

2.3. Kuulmisabivahendi sobitaja koolitus

Tegevuse raames toimub kuulmisabivahendi sobitaja koolitus eesmärgiga anda kuulmisabivahendeid pakkuvates ettevõtetes töötavatele spetsialistidele spetsiifilised baasteadmised kuulmisabivahendite valdkonnast, et tagada kvaliteetne kuulmisabivahendite nõustamine ja sobitamine ühtsetel alustel. Koolituse läbinud SKA lepingupartnerite juures töötavad spetsialistid tagavad tulevikus parema kuulmiskvaliteedi kuulmisabivahendeid saavatele klientidele, mis omakorda võimaldab kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi töökoha saamisel, töötamisel ja igapäevaeluga toimetulemisel.

Planeeritav koolitus on kuni 35 spetsialistile, kes SKA lepingupartnerina töötavad erinevates kuulmisabivahendeid müüvates ettevõtetes. Koolitus annab ülevaate arengutest audioloogia, kuuldeaparaatide tehnoloogia, meetodite ja protseduuride ning nendega seotud toodete valdkonnast, millega ühtlustatakse teadmised ja arusaamad kuulmisprobleemidega inimese esmasest hindamisest, kuulmisuuringute läbiviimisest ja aparaatide sobitamisest jmt.

2.3.1. Sihtrühm

SKA lepingupartnerina kuulmisabivahendeid müüvate ettevõtete spetsialistid.

2.3.2. Tegevuse üldajaraam

01.05.2020–31.12.2022

2.3.3. Tegevuse elluviija

Sotsiaalkindlustusamet

2.4. Abivahendite kompenseerimise ja meditsiiniseadmete hüvitamise süsteemi integreerimine

Tegevuse käigus kujundatakse lähenemine, mille puhul ei ole tööeline inimene kohustatud abivahendi saamiseks taotlema puuet või töövõime hindamist, vaid saab võimaluse soetada abivahendi töendi alusel. Abivahendite kasutamise võimaldamine annab võimaluse ennetada, vähendada ja kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi tööturule siirdumisel või seal püsimisel ning igapäevaeluga toimetulemisel. Abivahendit on õigus saada isikul, kellele on spetsialist väljastanud vastava töendi abivahendi vajaduse kohta.

Teenuse kujundamise raames nähakse ette ka uute, kehtivas abivahendite eraldamise süsteemis puuduvate abivahendite eraldamine, millel võib olla otsene mõju tööelise isiku toimetuleku paranemisele. Võttes arvesse eeldatavat eraldatavate abivahendite mahtu ja sellega seoses suuremaid kulutusi, saab tegevuse tulemusena ülevaate tegelikust tööeliste sihtrühma abivahendite vajadusest ja selleks vajalike rahaliste vahendite ulatusest.

Uued lähenemisviisid abivahendite kasutamise võimaldamisel ja uute abivahendite eraldamise eelarve mudelite kujundamise viisid on võimalikud lisaväljundid käesoleva tegevuse puhul, kus tegevuse käigus osutatava teenuse tulemusel kogutavate andmete põhjal saab teenust parema teenusekvaliteedi ja vahendite eesmärgipärasema kasutamise eesmärgil ümber kujundada.

Tegevuse teavitamise eesmärgil korraldatakse koolitusi ja infopäevi abivahendeid väljastavatele ettevõtetele ja töendite väljastajatele.

2.4.1. Sihtrühm

Tööelised erivajadusega isikud (alates 16. eluaastast kuni vanaduspensionieani), kes vajavad abivahendeid üldise võimekuse parandamiseks ja toimetuleku toetamiseks, et säilitada ja suurendada võimekust tööturul osalemiseks.

2.4.2. Tegevuse üldajaraam

01.01.2021–31.12.2021

2.4.3. Tegevuse elluviija

3. Näitajad

Näitajad	Näitaja nimetus (viide TAT punktile, missugusest tegevusest kujuneb)	Algtase	Sihttase (2022)	Selgitus
Rakenduskava väljundinäitaja (TAT tulemusnäitaja)	Vähenenud töövõimega inimesed, kes on saanud töövõimereformi vahendusel teenuseid	0	7370 (meetmes kokku 57 300)	Tegevuste 2.1, 2.2 ja 2.4 tulemusnäitaja. Meetme sihttaseme täitmise panustab lisaks käesolevale TAT-le Eesti Töötukassa, Sotsiaalministeeriumi ja Sotsiaalkindlustusameti poolt elluviidavad meetme tegevuse 3.1.1 TAT-d.
TAT-spetsiifilised väljundinäitajad	Tegevus 2.1. Abivahendite kasutamise võimaldamine			
Väljundinäitaja	Vähenenud töövõimega inimesed ¹ , kes on saanud töövõimereformi vahendusel teenuseid	0	7000	Panustab otseselt rakenduskava väljundinäitajasse
TAT-spetsiifilised väljundinäitajad	Tegevus 2.2. Keskkonna kohandamise ja abivahendialane nõustamisteenus			
Väljundinäitaja	Vähenenud töövõimega inimesed, kes on saanud töövõimereformi vahendusel teenuseid	0	20	Panustab otseselt rakenduskava väljundinäitajasse
TAT-spetsiifilised väljundinäitajad	2.3. Kuulmisabivahendi sobitaja koolitus			
Väljundinäitaja	Koolitusel osalejate arv	0	35	Panustab kaudselt rakenduskava väljundinäitajasse
TAT-spetsiifilised väljundinäitajad	2.4. Abivahendite kompenseerimise ja meditsiiniseadmete hüvitamise süsteemi integreerimine			

¹ Osalise töövõimega inimesed – nii väljundi- kui ka tulemusnäitaja puhul loendatakse kõik nimetatud tegevustes osalejad, k.a puuduva töövõimega inimesed

Väljundinäitaja	Erivajadusega töörealised inimesed, kes on saanud töövõimereformi vahendusel teenuseid	0	350	Panustab otseselt rakenduskava väljundinäitajasse
TAT-spetsiifilised tulemusnäitajad	Tegevused 2.1, 2.2 ja 2.4			
Tulemusnäitaja	Töötavad vähenenud töövõimega inimesed, kes on säilitanud oma töökohta 12 kuu möödumisel alates töövõimereformi vahendusel teenuste saamist	90%	90%	Panustab otseselt rakenduskava tulemusnäitajasse
Tulemusnäitaja	Mittetöötavad vähenenud töövõimega inimesed, kes on liikunud hõivesse 12 kuu möödumisel alates töövõimereformi vahendusel teenuste saamist	8%	26%	Panustab otseselt rakenduskava tulemusnäitajasse

4.

TAT mõju läbivatele teemadele

TAT mõjutab (märkida ristiga, nii jah“ kui „ei“ vastuse korral tuleb selgituses vastust argumenteeritult põhjendada):

Regionaalareng jah ei

TAT edukas elluviimine toetab kõigi Eesti piirkondade ühtlasemat arengut. See on eri regioonide arengueelduste ära kasutamise ja ühtlasema arengu eelduseks, mille puhul on inimestel igas toimepiirkonnas kättesaadavad teenused ja enda rakendamise võimalused. TAT tegevused aitavad tööle rakenduda vähenenud ja puuduva töövõimega isikutel, kellel seni on tööturul osalemine olnud raskendatud või on see võimalus üldse puudunud. Suureneb eri piirkondade majandusliku ja sotsiaalse toimetuleku võime ja väheneb inimeste mitteaktiivsus tööturul.

Keskkonnahoid ja kliima jah ei

TAT tegevuste elluviimisega ei kaasne otsest mõju keskkonnahoiu ja kliima eesmärgile, kui lähtuda perioodi 2014–2020 Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerlusleppe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) aruandest².

Infoühiskond jah ei

² [Euroopa Liidu vahendite kasutamise partnerlusleppe ja ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava keskkonnamõju strateegilise hindamise \(KSH\) aruanne](#)

TAT toetab eesmärki – IKT potentsiaali nutikas kasutamine – Eesti strateegiliste eesmärkide saavutamiseks. TAT tegevuste rakendamine toetab infotehnoloogia võimaluste kasutamist teenuste osutamisel.

Riigivalitsemine jah ei

TAT toetab tõhusa ja tervikliku riigivalitsemise edendamise eesmärki, toetades erivajadustega inimeste süveneva tööturul kõrvalejäämise protsessi peatamist. Praegu rakendatakse töövõimetutele inimestele üksnes passiivseid meetmeid hüvitiste ja soodustuste näol. Uues töövõime toetamise süsteemis suunatakse tähelepanu sellele, mida vähenenud töövõimega isikud on suutelised tegema ning aidatakse neil leida sobivat tööd. Seeläbi suureneb tööjõus osalemise määr ja suureneb riigi maksutulu.

Võrdsed võimalused³

Sooline võrdsus (kas TAT lõpptulemus mõjutab meeste ja naiste olukorda ühiskonnas)⁴
 jah ei

TAT sisaldab tegevusi, mis panustavad otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisse
 jah ei

TAT panustab soolise võrdõiguslikkuse edendamisse sooküsimuste lõimimisega⁵ TAT ettevalmistamisse, rakendamisse ja seiresse
 jah ei

Abivahendite vajaduses on selged soospetsiifilised, osaliselt bioloogiliselt determineeritud jooned, mida TAT tegevuste kavandamisel on arvesse võetud.

Võrdne kohtlemine

jah ei

Kuna TAT on oma loomult orienteeritud võrdsete võimaluste loomisele, on see tervikuna võrdset kohtlemist toetav.

TAT elluviimine aitab kaasa võrdsete võimaluste tagamisele ühiskonnas, toetades seega sidusa ja jätkusuutliku ühiskonna kujunemist. Tegevused on suunatud tööturul nõrgemas positsioonis või tööturul kõrvale jäänud sihtrühmade toetamiseks, sõltumata nende soost, rassist või rahvuslikust kuuluvusest, usutunnistusest või veendumusest või seksuaalsest sättumusest. Puuduva töövõimega inimestele pakutakse võimalust töötada neile sobivas keskkonnas ja nende vajadustele vastavatel tingimustel. Tehniliste abivahendite kasutamine võimaldab kõrvaldada erivajadusest tingitud takistusi töökoha saamisel ja töötamisel.

5. Seos prioriteetse suuna teiste meetmete, TAT-de ja avatud taotlusvoorudega

TAT tegevuste osa terviklikust mõjust tööturule koos teiste prioriteetse suuna meetmete ja TAT-dega

Sotsiaalministeeriumi elluviidav TAT „Töövõime süsteemi toetavad tegevused“ – TAT-d täiendavad teineteist, kuna käesoleva TAT-ga planeeritud tegevustega hõlmatakse järk-järgult

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 artikkel 7. Meeste ja naiste võrdõiguslikkuse edendamine ja mittediskrimineerimine.

⁴ Soolise võrdsuse tagamine tähendab naiste ja meeste võrdseid õigusi, kohustusi, võimalusi ja vastutust kõikides eluvaldkondades. Kõik poliitikavaldkonnad, mis lõpptulemusena mõjutavad inimeste olukorda ühiskonnas, mõjutavad ka naisi ja mehi.

⁵ TAT ettevalmistamisel, rakendamisel ja seires võetakse arvesse naiste ja meeste erinevat olukorda ja vajadusi ning hinnatakse mõju naiste ja meeste sotsiaal-majanduslikule olukorrale ühiskonnas selleks, et tagada ühtmoodi kasu nii naistele kui meestele ning kaotada ebavõrdsus.

ka uue süsteemi järgi hinnatud inimesed enne nende suunamist teenust saama või neile teenuse osutamist. Töövõime süsteemi toetavad tegevused peavad looma toimiva süsteemi, mille abil on võimalik inimeste töövõimet hinnata ning lähtuvalt sellest neile vajalikke teenuseid osutada.

Töötukassa elluviidav TAT „Tööturuteenuste osutamine töövõimereformi sihtrühmale“ – käesolev TAT täiendab töövõimereformi sihtrühmale mõeldud tööturuteenuste TAT-d, mille kaudu arendatakse, juurutatakse ja osutatakse sihtrühmale täiendavaid teenuseid, et aidata töökohta säilitada või uut tööd leida. Abivahendite eraldamine suurendab vähenenud töövõimega inimeste hakkama saamist nii väljaspool töökohta kui ka töökohal.

Tööinspektsiooni elluviidav TAT „Töövõimet hoidva ja säästva töökeskkonna arendamine“ – nimetatud TAT eesmärk on tööandjate ja töötajate teavitamine töövõime hoidmise ja säilitamise võimalustest ning nende toetamine töökeskkonna edendamisel teavitus-, nõustamis-, koolitus- ja kaasamistegevuste abil. Tööandjatele suunatud tegevused on vajalikud, sest neil on oluline roll, et saavutada reformi tulemused.

6. Seos valdkondlike arengukavadega

„Euroopa 2020“ on Euroopa Liidu strateegia, mille eesmärk on aidata ELi liikmesriikidel majanduskriisist tugevamana väljuda ja muuta EL aruka, jätkusuutliku ja kaasava majandusega liiduks, kus on kõrge tööhõive, tootlikkuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tase. Sellest tulenevalt on üks viiest seatud eesmärgist see, et aastaks 2020 on 75% elanikkonnast vanuses 20–64 aastat tööga hõivatud.

„Konkurentsikava Eesti 2020“ kaks kesket eesmärki on Eesti tootlikkuse ja tööhõive suurendamine. Lähiaastate peamine fookus on hariduse ja tööhõive valdkonnal rõhuasetusega pikaajaliste ja noorte töötute tööturule integreerimisel ning oskuste arendamisel.

Käesolev TAT on suunatud erivajadustega sihtrühmade tööturul osalemise määra tõstmisele.

7. TAT rakendamine

7.1. Toetuse saaja kohustused

Toetuse saajale kohalduvad lisaks käesolevas TAT-s sätestatule struktuuritoetuse seaduse §-des 24 ja 26 ning struktuuritoetuse seaduse alusel kehtestatud õigusaktides toetuse saajale sätestatud kohustused. Ühtlasi on toetuse saaja kohustatud:

7.1.1 esitama rakendusasutusele (edaspidi RA) TAT järgmis(t)e eelarveaasta(te) eelarve kulukohtade kaupa (lisa 1 vorm B) kinnitamiseks jooksva aasta 1. novembriks;

7.1.2 esitama punktis 7.1.1 nimetatud dokumendid peale nende kinnitamist viie tööpäeva jooksul rakendusüksusele (edaspidi RÜ);

7.1.3 esitama RA nõudmisel TAT eelarve jagunemise aastate ja eelarveartiklite kaupa;

7.1.4 rakendama TAT-d vastavalt kinnitatud eelarvele;

7.1.5 esitama RA-le TAT eelarve täitmise aruande iga kuu 10. kuupäevaks eelmise kuu kohta RA poolt välja töötatud vormil;

7.1.6 esitama RÜ-le järgneva eelarveaasta väljamaksete prognoosi 10. detsembriks või kümne tööpäeva jooksul peale lisa 1 vormi B kinnitamist, kui muudatuse tulemusel muutub eelnev väljamaksete prognoos. Esimese eelarveaasta väljamaksete prognoos tuleb esitada 15 tööpäeva jooksul TAT kinnitamisest;

7.1.7 esitama korrigeeritud prognoosi järele jäänud eelarveaasta kohta, kui punktis 7.3 nimetatud maksetaotlus erineb rohkem kui $\frac{1}{4}$ võrra punktis 7.1.6 nimetatud prognoosist.

7.2. Kulude abikõlblikkus

7.2.1. Kulu on abikõlblik, kui see on põhjendatud, tekib vastavalt Vabariigi Valitsuse 1. septembri 2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 2 lõigetele 3 ja 4 ning makstakse vastavalt lõikele 5 ning on kooskõlas Euroopa Liidu ja Eesti õigusega.

7.2.2. Abikõlblikeks kuludeks loetakse käesolevas TAT-s nimetatud tegevuste elluviimiseks vajalikud kulud, mis vastavad ühendmääruses ja käesolevas TAT-s sätestatud tingimustele.

7.2.3. Muu hulgas on abikõlblikud kulud:

7.2.3.1 TAT elluviimisega seotud otsesed personalikulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktidele 1–4 ja lõikele 4;

7.2.3.2 TAT kaudsed kulud 15% ühtse määra alusel, arvestatuna ühendmääruse § 3 lõike 1 punktides 1–4 ja lõikes 4 nimetatud otsestest personalikuludest. TAT kaudseteks kuludeks loetakse ühendmääruse § 9 lõikes 5 nimetatud TAT üldkulud ning § 9 lõikes 6 nimetatud tegevuste tegemisel tekkivad personalikulud;

7.2.3.3 TAT juhtimisega seotud muud kulud, sh koolitus- ja lähetuskulud;

7.2.3.4 TAT punktis 2.2 nimetatud sihtrühmale abivahendi eraldamine sotsiaalhoolekande seaduse § 47 lõike 2 alusel kehtestatud sotsiaalministri määrusest lähtuvalt. Soetamise puhul ei mõjuta kulu abikõlblikkust abivahendi kasutusaeg, abivahendi soetamine on abikõlblik ja abikõlblikkust (sh abivahendi soetaja sihtrühma kuuluvust) hinnatakse soetamise hetke seisuga.

7.2.4. Lisaks ühendmääruse §-s 4 nimetatud kuludele on TAT raames mitteabikõlblikud järgmised kulud:

7.2.4.1 hoonestatud ja hoonestamata maa, kinnisvara ja mootorsõiduki ost;

7.2.4.2 väliskoolituse ja -lähetuse kulud väljaspool Euroopa Liidu liikmesriike;

7.2.4.3 päevaraha ja mootorsõiduki kasutamise kulu osas, mis ületab vastavates õigusaktides kehtestatud maksustamisele mittekuuluvat piirmäära.

7.3. Toetuse maksmine

7.3.1. Toetuse maksmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 28–30 ja selle alusel kehtestatud õigusaktidele. Lihtsustatud hüvitamisviiside alusel toetuse väljamaksmisel kulu tegelikku maksumust ei tõendata ega kontrollita.

7.3.2. Toetust makstakse ühendmääruse § 14 lõike 1 punkti 1 alusel.

7.3.3. Enne esimese maksetaotluse esitamist peab toetuse saaja esitama RÜ-le:

7.3.3.1 väljavõtte oma raamatupidamise sise-eeskirjast, milles on kirjeldatud, kuidas TAT kulud ja tasumist eristatakse raamatupidamises muudest TAT rakendaja kuludest;

7.3.3.2 koopia riigihangete tegemise korrast asutuses;

7.3.3.3 vajaduse korral allkirjaõigusliku isiku poolt edasivolitatud õiguste korral vastavad volituste koopiad.

7.3.4. Punktides 7.3.3.1 ja 7.3.3.2 nimetatud dokumente ei pea esitama, kui toetuse saaja on varasemate TAT-de rakendamisel nimetatud dokumendid esitanud ja neid ei ole enne uue TAT rakendamist muudetud. Toetuse saaja esitab RÜ-le sellekohase kirjaliku kinnituse.

7.3.5. Maksetaotlusi võib esitada kõige harvem üks kord kvartalis ja kõige sagedamini üks kord kuus. Kui makstud abikõlblike kulude maksumus on riigihanke piirmääraga võrdne või ületab seda, esitatakse maksetaotlus üks kord kuus. Maksetaotluse menetlusaeg on kuni 90 kalendripäeva.

7.3.6. Toetus makstakse toetuse saajale välja ühendmääruses kehtestatud korras RÜ-le esitatud maksetaotluse alusel struktuuritoetuse registri kaudu registris oleval vormil.

7.3.7. Projekti kaudsed kulud makstakse välja, arvestatuna 15% projekti abikõlblikest otsestest personalikuludest.

7.3.8. Toetus makstakse välja vastavalt TAT-s nimetatud toetuse osakaalule abikõlblikest kuludest ja mitte rohkem, kui määratud toetuse summa.

7.3.9. RÜ-l on õigus maksetaotluse menetlemine osaliselt või täielikult peatada, kui:

7.3.9.1 maksetaotluses esineb puudusi;
7.3.9.2 toetuse kasutamisega seotud kohustus on täitmata;
7.3.9.3 kulu abikõlblikkus ei ole üheselt selge;
7.3.9.4 ilmnenu asjaolude põhjal on kahtlus, et toetuse saaja ei suuda ettenähtud ajaks TAT-d ellu viia või saavutada kavandatud tulemust;
7.3.9.5 maksetaotlusega taotletavat toetuse summat on võimalik struktuuritoetuse seaduse § 48 lõike 3 kohaselt tasaarveldada struktuuritoetuse seaduse § 30 lõigete 5 ja 6 alusel väljamaksmisele mittekuuluva või finantskorrektsiooni otsuse kavandis nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetusega.

7.3.10. Kui maksetaotluse kontrollimisel ilmneb, et toetuse saajal on täitmata maksetaotluses nimetatud kuluga seotud kohustus või nõue või maksetaotluses esineb puudus, mida on võimalik kõrvaldada RÜ määratud tähtaja jooksul, võib RÜ määrata kohustuse ja nõude täitmiseks ning puuduse kõrvaldamiseks uue tähtaja. Kui puudus kõrvaldatakse või kohustus või nõue täidetakse määratud tähtaja jooksul, loetakse, et maksetaotlus on esitatud puudusteta ja kohustus või nõue on täidetud.

7.3.11. Korraldusasutus võib kontrollida kulude abikõlblikkust, sealjuures kulu abikõlblikuks lugemise aluseks olevat teavet, dokumente ja muid tõendeid. Korraldusasutus võib kohustada RÜ-d maksetaotluse menetluse osaliselt või täielikult peatama struktuuritoetuse § 30 lõikes 4 nimetatud juhtudel.

7.3.12. Korraldusasutus keelab RÜ-l toetuse väljamaksmise, kui kulu ei ole abikõlblik. Korraldusasutus võib keelata toetuse maksmise struktuuritoetuse seaduse § 30 lõikes 6 nimetatud juhtudel.

7.3.13. Viimane maksetaotlus esitatakse hiljemalt koos TAT lõpparuandega. Viimane väljamakse tehakse pärast lõpparuande kinnitamist RA poolt.

7.4. TAT muutmine

7.4.1. Kui ilmneb vajadus TAT tegevusi, tulemusi, eelarvet, näitajaid või TAT abikõlblikkuse perioodi muuta, esitab toetuse saaja RA-le põhjendatud taotluse.

7.4.2. RA vaatab punktis 7.4.1 viidatud muudatuse taotluse läbi 25 tööpäeva jooksul alates taotluse kättesaamisest ja teeb otsuse TAT muutmise taotluse kohta peale punktis 7.4.4 nimetatud RÜ poolt edastatud ettepanekut ja punktis 7.4.8 nimetatud kooskõlastamist.

7.4.3. Puuduste esinemise korral annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Taotluse menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.4. RA edastab muutmise taotluse peale läbivaatamist arvamuse avaldamiseks RÜ-le. RÜ-l on õigus teha muudatuste kohta ettepanekuid. RÜ esitatavate ettepanekute tähtaeg kooskõlastatakse RA-ga muudatuste sisust ja ulatusest lähtuvalt.

7.4.5. RÜ võib toetuse saajale või RA-le teha ettepaneku TAT eelarvet muuta, kui TAT seirearuandes esitatud andmetest või muudest asjaoludest selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT eduka elluviimise tagamiseks.

7.4.6. TAT muutmist ei saa taotleda sagedamini kui üks kord kuue kuu jooksul, välja arvatud juhul, kui on olemas RA ja RÜ nõusolek.

7.4.7. RA võib TAT-d muuta, kui selgub, et muudatuste tegemine on vajalik TAT edukaks elluviimiseks või toetuse saajal ei ole toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel võimalik jätkata. Kui TAT rakendamisel on kalendriaasta lõpu seisuga tekkinud eelarveliste vahendite jääk, on RA-l õigus vähendada TAT kogueelarvet kalendriaasta kasutamata jäänud eelarve summa ulatuses.

7.4.8. TAT muutmine kooskõlastatakse korraldusasutusega, valdkondlikku komisjoni kuuluva rakendusametusega ja teiste rakendusametustega, kes vastutavad sama prioriteetse suuna meetme, meetme tegevuse või meetme tegevuste kogumi rakendamise eest.

7.4.9. TAT muutmiseks punkti 7.4.1 tähenduses ei loeta:

7.4.9.1 punktis 7.1.1 nimetatud järgmis(t)e eelarveaasta(te) eelarve kulukohtade kaupa (edaspidi eelarve) esitamist;

7.4.9.2 lisa 1 vormis B näidatud toetuse ja riikliku kaasfinantseeringu muutmist aastate kaupa tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja määr ei muutu.

7.4.10. RA vaatab eelarve läbi 20 tööpäeva jooksul ning puuduste mitteesinemise korral esitab punkti 7.4.8 kohaselt kooskõlastamisele. Peale kooskõlastamist esitab RA eelarve ministrile kinnitamiseks.

7.4.11. Eelarves puuduste esinemise korral annab RA toetuse saajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Eelarve menetlemise tähtaega võib pikendada puuduste kõrvaldamiseks ettenähtud tähtaja võrra.

7.4.12. Eelnevalt RA-ga kirjalikult kooskõlastades ei eelda TAT muutmist konkreetse(te) aasta(te) eelarve muutmise tingimusel, et TAT kogutoetuse summa ja osakaal finantsallikates ei muutu, kui:

7.4.12.1 kinnitatud eelarve kuluridasid ei muudeta ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt rohkem kui 15% ja

7.4.12.2 muudatuste summa ei ületa ühe kalendriaasta jooksul kumulatiivselt 10 000 eurot.

7.4.13. Peale punktis 7.4.12 nimetatud muudatuste kooskõlastust esitab toetuse saaja viie tööpäeva jooksul muudetud eelarve koos RA kooskõlastusega RÜ-le.

7.5. Toetuse kasutamisega seotud teabe ja seirearuannete esitamine

7.5.1. TAT elluviija esitab RÜ-le TAT vahearuanade struktuuritoetuste registri (edaspidi *register*) vahendusel üldjuhul iga aasta 20. jaanuariks ja 15. juuliks. Kui registri töös esineb tehniline viga, mis takistab aruande tähtaegset esitamist, loetakse aruande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist. Kui TAT tegevuste alguse ja esimese vahearuanade esitamise tähtpäeva vahe on vähem kui neli kuud, esitatakse vahearuanne järgmiseks tähtpäevaks.

7.5.2. TAT elluviija esitab RÜ-le TAT lõpparuande registri vahendusel 45 päeva jooksul alates TAT abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast. Kui registri töös esineb tehniline viga, mis takistab lõpparuande tähtaegset esitamist, loetakse lõpparuande esitamise tähtajaks järgmine tööpäev peale vea kõrvaldamist.

7.5.3. Kui vahearuanade ja lõpparuande esitamise vahe on vähem kui kuus kuud, esitatakse vaid lõpparuanne.

7.5.4. RÜ kontrollib 20 tööpäeva jooksul vahe- või lõpparuande (edaspidi koos *seirearuanne*) laekumisest, kas TAT seirearuanne on vormikohane ja nõuetekohaselt täidetud.

7.5.5. Kui vahearuanades puudusi ei esine, kinnitab RÜ TAT vahearuanade.

7.5.6. Kui lõpparuandes puudusi ei esine, kooskõlastab RÜ lõpparuande ja teavitab viie tööpäeva jooksul RA-d. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamata RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui lõpparuanne on esitatud elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult, edastab RÜ lõpparuande viie tööpäeva jooksul RA-le kinnitamiseks.

7.5.7. Vahearuanades puuduste esinemise korral annab RÜ toetuse saajale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning RÜ kinnitab TAT vahearuanade viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist.

7.5.8. Lõpparuandes puuduste esinemise korral annab RÜ TAT elluviijale vähemalt kümme tööpäeva puuduste kõrvaldamiseks ning teavitab viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-d. RA teavitab lõpparuande kinnitamisest viivitamata RÜ-d kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis. Kui lõpparuanne on esitatud elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatult, edastab RÜ lõpparuande viie tööpäeva jooksul peale puuduste kõrvaldamist RA-le kinnitamiseks.

7.5.9. Kui RA-le esitatud lõpparuandes esineb puudusi, teavitab RA sellest RÜ-d ja edasine lõpparuande menetlemine toimub vastavalt punktile 7.5.9.

7.5.10. TAT seirearuandes peab olema kajastatud vähemalt järgmine informatsioon:

7.5.10.1 ülevaade TAT tegevuste elluviimisest (kumulatiivselt);

7.5.10.2 näitajate täitmine (kumulatiivselt);

7.5.10.3 hinnang TAT tulemuslikkusele ja püstitatud eesmärkide saavutamisele;

7.5.10.4 TAT mõju läbivatele teemadele;

7.5.10.5 toetuse saaja hinnang partnerluse toimimisele (täidetakse juhul, kui TAT tegevuste elluviimisele on kaasatud partner).

7.6. Finantskorrektsioonid

7.6.1. Finantskorrektsioone teeb RÜ vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 45–47.

7.6.2. Toetuse tagasimaskmine toimub vastavalt struktuuritoetuse seaduse §-dele 48 ja 49.

7.7. Partneri kohustused

Lisaks struktuuritoetuse seaduse §-s 25 nimetatud kohustustele on partner kohustatud:

- 1) esitama toetuse saaja nõudmisel punktis 7.3.3 nimetatud partneri organisatsiooni dokumendid;
- 2) edastama toetuse saajale seirearuande koostamiseks vajalikku informatsiooni.

7.8. Riigiabi

7.8.1. Kui TAT punktis 2.3. elluviidava tegevuse raames antakse vähese tähtsusega abi, järgitakse Euroopa Komisjoni (edaspidi komisjon) määrust (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 352, 24.12.2013, lk 9-17) ning konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud.

7.8.2. Ühele ettevõtjale komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 kohaselt antud vähese tähtsusega abi kogusumma koos TAT alusel taotletava abiga ei tohi jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul kokku ületada 200 000 eurot.

7.8.3. Vähese tähtsusega abi suuruse arvestamisel loetakse üheks ettevõtjaks sellised isikud, kes on omavahel seotud komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 artikli 2 lõike 2 kohaselt.

7.8.4. Kui ettevõtja on saanud vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 114, 26.04.2014, lk 8-13) alusel, ei või ettevõtjale nimetatud määruse ja komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 alusel antud abi jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta raames antud vähese tähtsusega abi kogusumma koos TAT alusel antava abiga ületada 500 000 eurot.

7.8.5. Maanteetranspordi valdkonnas tegutsevate rendi või tasu eest kaupu vedavale ettevõtjale ei tohi jooksva majandusaasta ja kahe eelneva majandusaasta jooksul maanteevedudeks antud vähese tähtsusega abi koos meetme raames taotletava toetusega ületada 100 000 eurot ning nimetatud abi ei tohi kasutada maanteevedudeks ettenähtud veokite soetamiseks.

7.8.6. Vähese tähtsusega abi ei anta ettevõtjale, kellele komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnustatud ebaseaduslikuks ja ühisturuga kokkusobimatuks, on esitatud seni täitmata korraldus abi tagasimaksmiseks.

8. Riskide hindamine

Risk	Tegevus riskide maandamiseks
Pole piisavalt teenuseosutajaid ega partnereid kohalikul tasandil	TAT käivitumisest teavitatakse varakult potentsiaalseid partnereid. Ettevalmistavat koostööd tehakse teenuseosutajatega üle riigi, et teenuseturgu võimalikult laialdaselt ette valmistada.

Erivajadustega inimeste ebapiisav teadlikkus võimalikest teenustest	Teenuste käivitamise eel avaldatakse vastavasisuline info avalikus meedias ning eraldi teavitatakse potentsiaalseid huvigruppe.
Tervishoiuspetsialistide vähene koostöövalmidus uute lähenemisviiside kujundamisel	Uute lähenemisviiside kujundamise ja ettevalmistamise faasis kaasatakse aruteludesse Eesti Haigekassa ja tervishoiuspetsialistide esindajad. TAT tegevuste käivitumisel toimub aktiivne informeerimine, nõustamine ja juhendamine.
Abivahendeid müüvate ettevõtete ebapiisav huvi töötajate koolitus- ja täiendamisvõimaluste suhtes	Potentsiaalseid partnereid teavitatakse varakult TAT tegevuste käivitumisest ja selle positiivsest mõjust edaspidisele koostööle.

Lisad:

1. TAT eelarve – lisa 1 vorm B